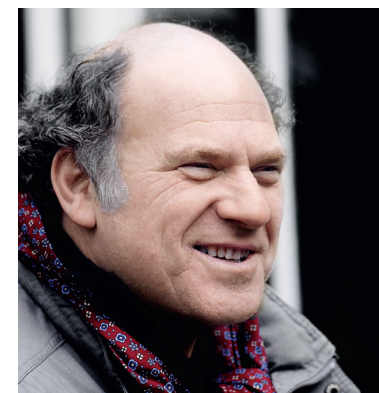

OM HARRY PIERIK

Harry Pierik har arbejdet med haver det meste af sit liv, men først for ti år siden droppede han sit arbejde som skolelærer for helt at hellige sig havedesign. I dag har han en international kundeskare, først og fremmest i Europa. Hans have er efter aftale åben for besøgende året rundt. Læs mere på www.tuinharrypierik.nl.

En vinterhave

I februar sidste år besøgte medlemmer i Sydøstsjælland Afdeling den hollandske landskabsarkitekt Harry Pieriks have, som er udformet, så den byder på oplevelser året rundt – ikke mindst om vinteren.

Venstre side: Fra bunden af haven har man et fint vue over plænsens frostgrønne flader, der omkranser små øer med træer, buske og blomster. Idéen er, at man skal kunne gå omkring og anskue haven fra mange forskellige vinkler, så billedet hele tiden skifter, og øerne skaber forskellige perspektiver.

Højre side: Et landskab af buske – formklippede og “naturlige” mellem hinanden. Ene, buksbom, liguster, osmanthus m.fl. og en hørpalme, *Trachycarpus fortunei*, i baggrunden, der sørger for det eksotiske islæt. Palmen stammer fra det sydlige Kina og tåler ned til -15 grader.

Kupler og bløde, afrundede former præger den oprindelige have. I baggrunden et landskab af klippede træer og buske, bl.a. syren og kristtorn, mens et tungeformet bed breder sig i forgrunden med klippede buksbom og stedsegrøn bispehue, *Epimedium x peralchicum* 'Frohnleiten'.

Det lyder selvmodsigende at tage på haverejse midt om vinteren – men turen til Holland viste med al ønskelig tydelighed, at haver kan rumme store oplevelser også på denne årstid. Det gælder blot om at planlægge med omhu og at anvende de rette vækster, og her var rigeligt at kigge på: besøg i vintergækhaver og på en vintergækfestival, en rundvisning i en hollandsk plantesamling af troldnød, der er i fuld blomst på netop denne årstid, shoppingfristelser på forskellige planteskoler og sidst, men ikke mindst besøget i Harry Pieriks have i byen Zwolle.

LANDSKAB MELLEM BYENS HUSE

Det var Harry Pieriks overordnede idé, da han gik i gang med at planlægge sin egen have, at den skulle fremstå som et sted, hvor man kunne føle sig langt væk fra Zwolles hektiske liv – selvom byens trafik drøner af sted lige uden for husets fordør. Vejen til havens lyksaligheder går fra hovedgaden ad en snæver, overdækket passage og gennem to døre – og når den sidste af disse åbnes, træder man ud i et ganske andet sceneri. Her ses ingen huse i horisonten, her høres ingen af byens lyde. Om sommeren er her en symfoni af fuglestemmer, men om vinteren hersker stilheden, bortset fra vindens susen gennem træerne, rimfrost, der knitrer, og sne, der drysser.

Det gamle æbletræ er 80-90 år gammelt. Nu er det overgroet med vedbend. Lianerne, som skal lede tanken hen på en tropisk skov, er ranker af vedbend, som bliver revet ned og ribbet for blade og derpå får lov at hænge frit. Som Harry udtrykker det: "Her klatrer vedbenden nedad."

Harry Pieriks kongstanke er netop, at høje træer og tætte buske skal skærme mod omverdenen, så man føler sig hensat til et landskabslignende område, et genskabt stykke natur, på landskabsarkitektens præmisser. Lysten til netop denne type have mener han, stammer fra barndommen. Forældrene var stærkt haveengagerede, og hjemmet lå lige op til en skov. Det omkringliggende landskab indgik naturligt i barndommens have, og dens særlige atmosfære har han forsøgt at genskabe her midt i de urbane omgivelser.

HAVE MED VOKSEVERK

Historien om Harry Pieriks egen have begyndte for mange år siden, da familien købte huset i Zwolle, en stor provinsby knap 90 km nordøst for Amsterdam. Den tilhørende grund var blot 350 m², men kort tid efter blev det heldigvis muligt at købe noget af naboejendommens have, så det samlede areal i dag udgør 1.000 m². Det var et halvt års hårdt arbejde at få det nye stykke jord gjort klar til dyrkning, for nabohuset rummede et studenterkollegium, og haven var i årenes løb blevet fyldt op med alverdens skidt og skrammel, der bare var kastet derud.

Nogen egentlig haveplan er der aldrig blevet tegnet. Haven er opstået af de muligheder, der har budt sig undervejs. Først

To forskellige sorter af let klippede buksbom på en bund af frosne vintergækker, vedbendbladet alpeviol, *Cyclamen hederifolium*, og sort slangeskæg, *Ophiopogon planiscapus* 'Niger'.

Som et smalt flodleje løber den udgravede sti gennem haven – et vigtigt og markant element. Det er helt bevidst, at stien ikke har nogen form for belægning, for den bare jord er med til at understrege fornemmelsen af et landskab. Der rutes ikke med pladsen i Harrys have, der giver rum til tusindvis af forskellige vækster. Alene i det lille bed på 1 x 1 meter, til venstre for stien, vokser der 30 forskellige planter.

Vandtruget af beton har Harry Pierik selv støbt. Smukt ser det ud med sit frosne vand og omgivet af stedsegrøn bispehue, *Epimedium x peralchicum* 'Frohnleiten'.

og fremmest de træer, der var her i forvejen. De har fået lov at blive stående. Ja, selv et par stykker, som er faldet i årenes løb, har fået lov til at blive liggende og er indgået i et større kredsløb – og har dannet basis for ny udformning af haven på det pågældende sted.

FRA PANDEKAGELANDSKAB TIL KUPERET TERRÆN

For mange er det hollandske landskab “fladt som en pandekage”. Det er heller ikke helt forkert, selvom der især sydpå er kuperede områder, ja sågar små bjerge. Harry Pieriks have havde absolut pandekagefacon, da han overtog den, men sådan er det ikke længere. Bløde bakker er med til at forme det minilandskab, som området nu udgør. Gennem haven snor sig en sti, som ikke ligner den gængse type, idet denne er gravet 15-20 cm ned i terrænet. Bagerst i haven er der ligeledes udgravet en dyb sti, nærmest en lille hulvej på ca. 1,20 meters dybde, og overskudsjorden fra disse stier er brugt til at skabe bakkede områder andetsteds, således at niveauforskellen er på op til 1,5 meter. Det er en helt speciel oplevelse at gå ad hulvejen og se haven i et nyt og usædvanligt perspektiv.

De landskabelige former skyldes dog ikke kun det let kuperede terræn. Bedene er anlagt, så vegetationen ligner små bakker, og træernes skyline giver både perspektiv og en fornemmelse af fjerne horisonter.

BÅDE LUKKET OG ÅBEN

Den meget lukkede have har sit eget venlige klima. Her er skærmet mod blæst, og temperaturerne er generelt lidt højere end i et åbent landskab. Det betyder, at også sarte vækster kan trives, og haven har en helt særlig atmosfære, der leder tanken hen på bregnebevoksede dale, disede bjergskrånninger og tropiske skove, hvor sollyset flimrer gennem løvet.

Harry Pierik magter både de store linjer og de fine detaljer. Diversitet har førstehorisonten i hans havedesign. »Jeg ønsker, at jo mere man betragter en have, jo flere detaljer skal man opdage. Det er vigtigt, at planterne spiller sammen og skaber en helhed.«

I hans egen have giver denne diversitet og detaljerigdom sig udtryk i utrolig mange vækster. Han har således 30 forskellige arter af buksbom, 100 sorter og hybrider af juleroser, 200 forskellige vintergækker, et utal af bregner og masser af alpeviol – for at give et lille indtryk af den mangfoldighed, som præger haven alene i vinterhalvåret.

Nu kunne man så fristes til at tro, at haven er fuldstændig tilgroet af alle de mange træer, buske, stauder og løgvækster. Det er så langt fra tilfældet. Selvom grunden er omkranset af høj bevoksning, føles stedet lyst og luftigt. Det skyldes i høj grad de store græsdekkede partier mellem bede og busketter. Mange haveejere indskrænker græsplænen mere og mere, efterhånden som behovet for plads til nye vækster opstår – men ikke Harry Pierik. »Åbne græsarealer er uhyre vigtige for rumeffekten i en have. I min egen kommer der hele tiden nye planter til, men jeg fjerner

hellere gammel beplantning og bytter om på væksterne, end jeg gør indhug på græsplænen.«

OPLEVELSER ÅRET RUNDT

For Harry Pierik er det overordentlig vigtigt, at haven har noget at byde på året rundt. Det er ikke kun tomme ord, for han er herude næsten hver eneste dag, og fra den ene uge til den anden sker der noget nyt. Om sommeren er her en overflod af planter og blomsterrigdom, men også i ydersæsonen og om vinteren sker der ting og sager. Her er blomster i næsten alle årets måneder. »Selv på en diset, regnfuld decemberdag vil jeg kunne glæde mig over raffinerede farver og spændende former.«

Det er jo netop det, der er kunsten: at få haven til at byde på oplevelser også i ydersæsonerne. Det er ikke svært at opnå frodighed og farverigdom på en solrig sommerdag – men hvad skal man gøre, når rimfrosten bider, eller haven er dækket af et lag sne? For Harry Pierik er det først og fremmest tre elementer, der er vigtige om vinteren: former, farver og teksturer. »Formerne er måske de allervigtigste i vinterens have; dem kan man opnå med et samspil mellem træernes stammer og stedsegrønne vækster. Vinterhaven kan sagtens være fyldt med farver. Barkfarver kan gå fra gult til rødbrunt og næsten sort, de stedsegrønne byder på først og fremmest et væld af grønne nuancer, og der er mange planter, som blomstrer selv om vinteren. Og så er der teksturerne: blank eller mat, ru eller glat. Alt dette tilsammen skaber forskellighed og diversitet,« forklarer han.

1. Havehortensiaen *Hydrangea paniculata* 'Burgundy Lace' blomstrer skønt om sommeren, og om vinteren frydes man over de lette blomsterstande.

2. Elegant filigran på en blomsterstand af finnet bronzeblad, *Rodgersia pinnata* 'Superba' – klip ikke stauderne ned om vinteren.

3. Tyrkiske vintergækker, *Galanthus elwesii*, har en kraftig vækst med brede blade, som ses med frosne kanter.

4. Frøstandene af bærperikon, *Hypericum androsaemum*, holder sig strunke og fine det meste af vinteren.

5. En varierende udgave af sort slangeskæg, *Ophiopogon plani-scapus* 'Niger'? Nej, rimfrosten tegner de hvide konturer.